Yıllar önce şimdi adını hatırlamadığı bir kişi şu belirlemeyi yapmıştı: “çok okumak iyi değildir, insan düşünmeye az zaman ayırır.”

Yerinde bir belirleme olmakla birlikte yıllarca insanımız için böyle bir tehlike yoktu, çünkü çok az okuyordu. Düşünmek bilgiyle ilgili bir işlem olduğuna göre, bilgisi bulunmayan neyi düşünecektir? Ya da düşündüğünde saçmalamaktan ileriye gidemeyecektir.

Son birkaç yıldır insanlar daha fazla okuyorlar. Bunu yeni yayınlanan kitaplardan ve kitap paylaşımı yapılan değişik sitelerinden görmek mümkündür. Ek olarak, daha çeşitli okuyorlar ve bunlar iyi gelişmelerdir.

Türkçe de bu arada önemli gelişme gösteriyor çünkü bir dilin gelişmesinde çeviri önemlidir. Değişik alanlardan Türkçeye yapılan çok sayıda çeviri bulunuyor. Eksik kalan alanlar bulunmakla birlikte bu da iyi bir gelişmedir.

Okuma artınca “boş okuma” olarak da adlandırılabilecek faaliyeti görebilmek mümkün oluyor. Bazı insanlar kısa zamanda o kadar çok sayıda kitabı –basılı olarak veya elektronik olarak- edinmek istiyor ki, bunun bir heves olduğuna karar veriyorsunuz. İnsan edindiği her kitabı hemen okuyamaz, ek olarak okuyup bırakabilir ve sonra devam edebilir ama burada karşılaşılan durum farklıdır. Bu tip insanlar çok büyük kütüphaneleri olunca kendilerini çok okumuş sanmaya başlıyorlar.

Bu bir çeşit çocukluk hastalığıdır, bir süre sonra geçecektir.

Düşünme konusu ise felaket durumdadır.

Düşünmek, okuduğunu birkaç kelime değiştirerek aktarmak değildir. Orijinali varken, kopyaları okunmaz.

Düşünmek öncelikle bilgiyi yorumlamaktır. Bilginin değişik unsurlarına ayrıştırılması, bunlar arasında neden-sonuç ilişkisinin kurulması, bu bilgi öbeğiyle konuyla ilgili başka bilgi öbeklerinin karşılaştırılması demektir. Bu işlemlerin ardından sonuçlara geçebilirsiniz.

Bilgiyi yorumlamak, aynı bilgi öbeğinin önceki yorumlarının eleştirilmesini de içerebilir. Bilginin geliştirilmesi için bu eleştiri önemlidir. Bilgiye yeni bilgi eklenmesi, bu yeninin eskinin üzerine eklenmesi anlamına gelmez. Eski eleştirilir, bazı yönlerden değiştirilir ve o değiştirilmiş olanla ilişkisi kurulan yeni eklenir. Diğeri bilgiyi üst üste koymaktan ibarettir ki bir çeşit istifçilik olarak adlandırılabilir.

Bilgi değerlendirilemediğinde insanın kafası kolayca bilgi çöplüğüne dönebilir. Bilgisi çok gibi görünür ama bu bilgi hamdır, bilginin iç bağlantıları kurulamamıştır. Başka bilgi öbekleriyle bağlantı da yoktur ya da zayıftır. Bu durumda “düşünme”, bilinenin tekrarlanmasının ilerisine geçmez.

Bilginiz hiç artmadan da belirli bir alandaki bilgiyi yeniden değerlendirip farklı sonuçlara ulaşabilirsiniz. Bilgi hazineniz genişlememiştir ama bilgiyi farklı değerlendirerek bilgiden bilgi üretmişsinizdir.

Bilgiden bilgi üretebilmek düşünmenin ileri aşamasıdır. Bunun için mutlaka yeni bilgi edinmeniz de gerekmez.

Bilgiyi düzgün şekilde sözlü ve/veya yazılı olarak ifade edebilmek, bilmenin ve bilgiyle ilgili düşünmenin olmazsa olmazıdır. Unutulmamalıdır ki, bilginin ifadesi dille ilgilidir. İnsan dille okur, düşünür ve ifade eder. Bu dilin bilgisi ve kullanımı mükemmel olmayabilir ama yeterince anlaşılır olmalıdır. İnsanlar düşüncelerinizi anlayamıyorsa, bilginiz ve o bilgiyi değerlendirmeniz kimin için ne ifade edecektir?

Düşüncelerinize tümüyle karşı da çıkılabilir ama bunun için bile düşüncelerinizin doğru

anlaşılması gerekir. Siz doğru ifade edersiniz, karşıdaki yanlış anlayabilir ama doğru ifade ettiyseniz, mutlaka doğru anlayanlar da olacaktır. Bir görüşü anlamak onu mutlaka kabullenmeyi gerektirmez. Anlamadıysanız kabul veya reddetmenizin anlamı olmaz.

Düşünceyi anlatabilmenin de yöntemleri vardır, tıpkı düşünmenin yöntemlerinin bulunması gibi…

Kişinin herhangi bir konuyu anlatan sözlü ve/veya yazılı ifadesi karmakarışık ise, buradan kafasının da karışık olduğu sonucuna varabilirsiniz.

Bazı insanların okuduklarına bakıyorsunuz ve bir de düşüncelerine…

İlkellikten ilerisini bulamıyorsunuz.

“Yanlış bile değil” diye bir belirleme vardır, o durumdalar…

Sonuçta hemen hiç okunmamasındansa, okumanın artması iyidir, yeterli olmaktan uzak olsa da…